

До Председателя на научното жури
Определено със Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски”
РД 38 47/03.02.2014 г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Александър Николов Ташев.

ОТНОСНО: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на **Асен Иванов Асенов** на тема **„Систематичен и фитогеографски анализ на висшата флора на Земенска планина, Западна България”**.

Актуалност. Темата на дисертационния труд е актуална, поради това, че обекта на изследването – Земенска планина, е избран удачно. Планината е разположена в Знеполския флористичен район и съществуващата информация за нейната флора, растителност и природни местообитания досега бяха твърде оскъдни, причина за което е сложният релеф и преобладаващите безводни варовити терени. Районът на изследването е трудно проходим, слабо посещаван, рядко населен и поради тези причини досега бе сравнително непознат от флористична гледна точка.

Литературен обзор. Той е актуален и информативен. На кирилица са цитирани 201 литературни източника, а 115 публикации са на латиница. Дисертанта демонстрира познаване и интерпретиране на широк кръг от български и чуждестранни литературни източници (общо 316), свързани с темата на изследване.

Цел и задачи. Целта на изследването е формулирана ясно и точно – да се проучи богатството и спецификата на висшата флора на Земенска планина. От нея произтичат и работните задачи – чрез теренни проучвания на планината през различни вегетационни сезони, да се изследва висшата флора на планината в таксономичен, екологичен и фитогеографски аспект, да се създаде база данни за нея, да се установят консервационно значимите видове в нея и заплахите за тях, и накрая, да се сравни изследваната флора с флорите на Голо Бърдо, Бесепарските ридове и флората на България.

Материал и методи. Експерименталната част от изследването е проведена на съвременен научно равнище с използване на подходящи методики на проучване и извършване на флорен анализ – трансектен, флористичен, сравнителен, фитогеографски, статистически и др. методи.

Резултати. За осемгодишен период (2006-2013) е извършена инвентаризация и пълен флористичен анализ на Земенска планина. В резултат на теренните и камералните проучвания са инвентаризирани и определени 1349 вида, отнасящи се към 479 рода и 89 семейства висши растения, което представлява 32.9% от видовете във флората на България към настоящия момент (Асьов, Петрова ред., 2012). Съществен принос на проучването е установяването в планината на нов за флората на България вид (*Sesleria tenuifolia*). Двадесет и два вида са нови за Знеполски флористичен район и 29 вида са нови за флората на Земенска планина. Открита е албиносна форма на *Cephalanthera damasonium*. Един вид (*Epipactis exilis*) не бе открит в периода на проучването във флората на Земенска планина, като се предполага, че е изчезнал.

Дисертантът е направил таксономичен, екологичен, биологичен и фитогеографски анализ на установените видове, което му е дало възможност да направи пълен флорен анализ, да изясни фитогеографския произход на видовете от тази флора, която може да бъде считана за елементарна или конкретна флора. Резултатите от проучването позволяват да се прогнозира нейното бъдещо развитие, свързано със заплахите от предимно антропогенен характер.

Консервационно значимите видове в Земенска планина са определени с използване на подходящи референтни национални и международни документи – Червени книги и списъци, директиви, национално законодателство и международни конвенции. Ендемичните флорни елементи, установени в планината, са картирани и изследвани на популационно ниво. Те включват 39 балкански и 6 български ендемични вида, които заедно с 30-те реликтни вида (1 глациален и 29 терциерни) образуват ядрото на флората (флорният ѝ комплекс). Авторът, също така, е проучил популациите на 69 консервационно значими видове от флората на Земенска планина, като в резултат на това изследване констатира, че 43 вида са критично застрашени, 16 вида са частично застрашени и 9 вида са условно застрашени. През годините на работа е събрана ценна колекция от снимков материал за тези видове.

Във връзка с необходимостта от запазването на находищата на консервационно значимите видове, на територията на Земенска планина е направен анализ на заплахите за техните местообитания. Природните отрицателно действащи фактори включват наблюдаваното от докторанта през годините на проучването засушаване, ветроломи, каменопади и неблагоприятни сукцесионни процеси. Заплахите от антропогенен характер – изсичането на естествените гори, изкуствените залесявания с неприсъщи за района видове, развитието на инфраструктурата, кариерите за добив на

варовик, предвидения строеж на ветрогенератори и фотоволтаици и навлизането на инвазивни чуждоземни видове, като резултат от тези процеси, могат да доведат до пълно изчезване на местообитанията на някои от редките видове. По тази причина, по преценка на автора, краткосрочната перспектива за преживяването на повечето консервационно значими видове (62%) е неблагоприятна.

В края на проучването е направен сравнителен анализ на флорите на Земенска планина и флорите на планината Голо бърдо, Бесепарските ридове и флората на България.

Изводи. Изводите в дисертацията са формулирани кратко и ясно и логично произхождат от получените резултати на изследванията. Приносните моменти в работата на дисертанта са ясно посочени.

Обсъждане. То следва смисловата последователност в изложението на резултатите от изследванията и обхваща разсъжденията на автора в обобщен вид, като при това той критично ги анализира.

Автореферат. Той отразява изцяло същността на дисертацията и отговаря напълно на изискванията на закона.

Публикации. Резултатите от изследванията на автора са представени и обсъдени на 4 конференции. По материалите на дисертацията са публикувани 2 научни статии в реномирани списания. Открито е и цитиране на тези публикации. Препоръчвам на дисертанта да бъдат подготвени още публикации за научни списания за по-пълно отразяване на постиженията на дисертацията.

Заклучение. Авторът на дисертацията се е справил успешно с поставените цели и задачи в нея, независимо от големия обем на работата, която е трябвало да бъде извършена. Направените от него констатации, обобщения и изводи логично произтичат от получения мащабен фактически материал. В дисертацията ясно са отразени научните приноси на работата. Тя представлява завършено самостоятелно изследване, резултатите от което свидетелстват за формирането на зрял учен-изследовател, способен успешно да планира и провежда научно-изследователска работа.

Считам, че дисертацията на **Асен Иванов Асенов** на тема **“Систематичен и фитогеографски анализ на висшата флора на Земенска планина, Западна България”** заслужава висока оценка и напълно отговаря на изискванията за докторска дисертация, поради което препоръчвам на уважаемото научно жури да му присъди образователната и научна степен "доктор".

17.03.2014 г.

/проф. д-р Александър. Ташев/